
STRUČNI I ZNANSTVENI SKUPOVI

MEDJUREPUBLIČKO SAVJETOVANJE U OTEŠEVU

Konačna verzija zaključaka

Dana 11. i 12. novembra 1976. godine u Oteševu SR Makedonija, održano je medjurepubličko Savjetovanje posvećeno sprečavanju kradja, nelegalne trgovine i šverca kulturnih dobara. Na Savjetovanju su uzeli i učešće predstavnici zavoda za zaštitu spomenika kulture, muzeja, arhiva, biblioteka, republičkih i pokrajinskih sekretarijata za kulturu, SIZ za kulturu, organi unutrašnjih poslova, carinske službe i komisija za odnose sa verskim zajednicama. Na osnovu podnetih referata, koreferata i diskusija donesene su sledeći

ZAKLJUČCI

1.- Izvršiti evidenciju svih pokretnih predmeta koji imaju spomenička svojstva. Na Savetovanju je istaknuta potreba prioritarnog rada na ovom zadatku;

U cilju efikasnije evidencije spomenika kulture u privatnom vlasništvu primeniti i stimulatívne metode.

Na osnovu evidencije izvršiti valorizaciju i kategorizaciju pokretnih spomenika kulture. Uvesti u registar spomenika kulture sve muzejske zbirke ukoliko to dosad nije učinjeno.

2.- Radi efikasnijeg rada na sprečavanju kradja, nele-

galne trgovine i šverca kulturnih dobara preporučuje se da zavodi za zaštitu spomenika kulture, prema potrebi, pojačaju kadrovsku strukturu i preispitaju svoju politiku u radu na zaštiti pokretnih spomenika kulture.

3.- U cilju bolje kontrole nad prometom kulturnih dobara, pri nadležnim zavodima formirati stručne komisije čiji bi zadatak bio da utvrđuju koji predmeti imaju svojstva spomenika kulture, koji se mogu prodati u našoj zemlji i koji se mogu izneti van granice Jugoslavije.

U svrhu sprečavanja nedozvoljene trgovine kulturnim dobrima potrebno je popularisati promet ovih predmeta preko antikvarnica ili putem aukcijskih prodaja.

4.- Pravovremena razmena informacija o nezakonitom otuđenju predmeta sa spomeničkim svojstvima, ili o licima koja se bave kupovinom takvih predmeta, predstavlja značajan doprinos suzbijanju nezakonite trgovine i ilegalnog izvora predmeta sa spomeničkim svojstvima. Da bi međusobno informisanje u svojoj svrsishodnosti imalo potreban nivo, neophodno je da se u svakom slučaju krađe /nedozvoljene kupo-prodaje/ odmah obaveste nadležni organi unutrašnjih poslova, zavodi za zaštitu spomenika kulture i Savezna uprava carine, odnosno najbliža carinarnica.

5.- Preporučuje se da republički i pokrajinski zavodi za zaštitu spomenika kulture upute svim aerodromskim preduzećima dopise u kojima će se ukazati na potrebu obezbjeđenja boljih uslova za kontrolu prtljaga izlaznih putnika sa stanovišta zaštite predmeta sa spomeničkim svojstvima od nezakonitog iznošenja u inozemstvo.

6.- Predlaže se da svi republički i pokrajinski zavodi za zaštitu spomenika kulture organizuju savetovanje, uz učešće predstavnika svih opštinskih i regionalnih zavoda,

muzeja, galerija, SIZ za kulturu i imalaca spomenika kulture sa predstavnicima Organa unutrašnjih poslova radi sprovođenja Zakona o društvenoj samozaštiti na području zaštite kulturnih dobara.

7.- Republički i pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture treba najhitnije da upute zahteve skupštinskim komisijama za izradu nacрта republičkih i pokrajinskih krivičnih zakona, u kojima treba da se insistira na odgovarajućoj krivično-pravnoj zaštiti spomenika kulture kao dobrima od opšteg interesa i koja treba da uživaju posebnu društvenu zaštitu.

8.- U svim republičkim i pokrajinskim zakonima o zaštiti spomenika kulture treba predvidjeti kaznene odredbe za sve prekršioce koji se ne pridržavaju odredbi ovog Zakona.

9.- Na Savetovanju je usvojen jedinstveni obrazac dozvole za izvoz kulturnih dobara. Učesnici Savetovanja su se složili da će se usvojeni obrazac na odgovarajućim jezicima naroda i narodnosti u zavisnosti od mesta izdavanja dozvole, primenjivati od 1. februara 1977. godine.

Predlaže se svim republičkim i pokrajinskim upravnim organima za kulturu da taj obrazac prihvate i za izvoz spomenika kulture.

10.- Razmatrati mogućnost da se u zakone o zaštiti spomenika kulture unese odredba na osnovu koje bi carinski organi mogli da zadrže predmet sa spomeničkim svojstvima, kada se prijave za izvoz, a izvoznik ne poseduje dozvolu za iznošenje.

11.- Uputiti predlog SIV-u putem propisane procedure radi izmene i dopune Odluke o načinu prodaje carinske robe i rasporedu sredstava dobivenih prodajom te robe koja

se odnosi na predmete od istorijske, arheološke, etnografske, kulturne, umetničke i naučne vrednosti.

Predlažemo da se sa predmetima koji spadaju u navedenu grupu, a oduzeti su po osnovi odredbi Carinskog zakona postupa na sledeći način:

- a/ predmeti koji su nezakonito otudjeni iz muzeja, galerija i objekata u kojima su bili evidentirani da se vrate vlasnicima bez naknade;
- b/ predmeti koji imaju svojstvo spomenika kulture evidentiranog u nadležnoj republičkoj - pokrajinskoj ustanovi da se vrate ustanovi iz koje potiču bez naknade;
- c/ predmeti koji potiču iz Jugoslavije, ali se ne može utvrditi odakle su doneti, vraćaju se zavodu za zaštitu spomenika kulture one republike, odnosno pokrajine kojoj, prema proceni stručnjaka najbližeg zavoda za zaštitu spomenika kulture, pripadaju bez naknade;
- d/ predmeti koji su pre pokušaja iznošenja pripadali jugoslavenskoj kulturnoj baštini, a ne može se odrediti region, pokrajina, odnosno republika, prodaju se nadležnim muzejima po ceni koja se određuje posle pravosnažnog rešenja o kazni, odnosno posle isteka roka ležanja;
- e/ predmeti koji potiču iz drugih zemalja /zaplenjeni prilikom ilegalnog uvoza/ daju se republičkim, pokrajinskim odnosno regionalnim zavodima za zaštitu spomenika kulture radi čuvanja, korišćenja i izlaganja, takvi predmeti ostaju u svojini države SFRJ. Postupak primo-predaje takvih predmeta propisaće direktor Savezne uprave carine.

12.- Smatra se da zaštita spomenika kulture može znatno

da se proširi i obogati uključivanjem mesnih i drugih zajednica i društvenih organizacija u borbu protiv ove opasnosti koja poprima i društveni karakter, podsticanjem neposrednog interesa svih građana i radnih ljudi za očuvanje naše kulturne baštine.

Predpostavlja se da bi ovo bilo osobito efikasno, ako u programima rada mesnih i drugih zajednica kao i društvenih organizacija budu predviđene i informacije o spomeničkim bogastvima i njihovim vrednostima na teritorijama gdje su one formirane.

U tom cilju služba zaštite spomenika kulture bi trebalo da se poveže sa SSRN preko koga se mogu pokrenuti mesne i druge zajednice i društvene organizacije da se više uključe u zaštitu spomenika kulture.

13.- U cilju funkcionalnog povezivanja savremene proizvodnje sa istorijom kulture rada i sredstava - po privrednim granama, i u cilju proširivanja i razvijanja interesa i obaveza u čuvanju i negovanju našeg kulturnog nasleđja, inicirati kod privrednih organizacija udruženog rada formiranje muzejskih zbirki iz oblasti privredne grane kojoj pripadaju.

14.- Sve školske institucije, osobito one prvog i drugog stepena, mogu putem posebne obrade tema iz oblasti naše kulturne istorije da se uključe i pruže dragocenu pomoć u razvijanju kulturnih potreba i svesti za očuvanje i negovanje naše kulturne baštine, zavičajnih muzejskih zbirki u okviru svake škole predstavljalo bi izvanredno korisnu dopunu za celinu obrazovno-vaspitne funkcije naše škole.